

Bilgisel sosyal destek bakımından ilköğretim okullarının durumu ve velilerin bu konudaki öğrenme gereksinimleri (Manavgat ilçesi örneği)*

Mukaddes ÖRS**

Ömer R. ÖNDER***

Özet

Bu araştırma, Antalya ili Manavgat ilçesinde bilgisel sosyal destek bakımından kamu ilköğretim okullarının durumunu ve velilerin bu konudaki öğrenme gereksinimlerini saptamayı amaçlamaktadır. Tarama modelinde olan bu araştırmanın evreni Manavgat ilçesinde bulunan kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerden oluşmaktadır. Veriler tabakalı örnekleme yoluyla seçilen veli örnekleminde toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve ki kare tekniklerinden yararlanılmıştır. Velilerin neredeyse tamamına yakınının çocuklarına bilgisel destek konusunda olumlu davranışlar içerisinde olduğu belirlenmiştir. Ancak azımsanmayacak ölçüde yeterli desteği sağlamayan veli bulunduğu ve bunların sosyal destek konusunda öğrenme gereksiniminin olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sosyal sağlık, sosyal destek, bilgisel destek, öğrenci başarısı, yetişkin eğitimi

Condition of primary schools in terms of informational social support and parents' needs for informational assistance (Province case of Manavgat)

Abstract

This research aims to explore the condition of public primary schools in Manavgat, Antalya in terms of informational social support care and the learning needs of parents about this issue. The universe of this research that is in screen model comprises public primary schools in Manavgat. The study uses stratified sampling by collecting data from parents. In data analysis, frequency, percentage and chi square techniques were used. It is identified that a majority of parents provide

* Bu çalışmanın ilk hali, 8. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi'nde (7-8 Kasım 2013, Marmara Üniversitesi) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd.Doç.Dr., Amasya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü, mukaddesors@hotmail.com

*** Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, onder@health.ankara.edu.tr

informational support to their children. However, the findings indicate that the number of parents that do not give enough support to their children and the parents that do not give any support to their children are in need of assistance in terms of learning how to provide social support.

Keywords: Social health, social support, informational support, student achievement, adult education

Giriş

Sosyal sağlığı oluşturan temel bileşenlerden biri, sosyal destek ağlarıdır. Bireyin sosyal sağlığının gelişmesinde ve bireyin öğrenmesinde, sosyal destek ağlarının da etkili olduğu savunulmaktadır. Sosyal ağ, tek başına ele alınan bir kavram değildir. Genellikle “sosyal ağ” kavramı, “sosyal destek” kavramıyla birlikte değerlendirilmektedir (Annak, 2005, s. 32). Sosyal ağ, sosyal destek sağlar. Kişiler, ağın yapısı sayesinde birbirleriyle iletişim kurar ve ağ üyelerinin davranışlarıyla sosyal destek sağlarlar (Due, Holstein, Lund, Modvig ve Avlund, 1999). Bireylerin sosyal destek kaynaklarını aileleri, arkadaşları, komşuları, öğretmenleri ve çevrelerinde yer alan ideolojik, dinsel ya da etnik gruplar ile içinde yaşadıkları toplum oluşturmaktadır.

Bireylerin sosyal destek sisteminin bilinmesi, onların pek çok sorununun çözümünde, önlenmesinde ve tedavisinde, kısacası onların ruh sağlıklarının korunmasında ve ayrıca öğrencilerin akademik başarılarının yükselmesinde güçlü bir kaynak olarak rol oynamaktadır. Çalışmalar, algılanan sosyal desteğin ve özellikle de aile desteğinin, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra, okula devam ve uyumları, ruh sağlıklarını koruyabilmeleri, sağlıklı karar verebilmeleri, stresle başa çıkabilmeleri ya da stresten korunabilmeleri, depresif semptomların önlenmesi, kusurlu davranışlarının azaltılması ile uyum düzeylerinin yükselmesi gibi durumlarda önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Sosyal desteğin, fizik ya da ruhsal çok sayıda hastalığın ortaya çıkışı, gidişi ve süresi üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Başka bir anlatımla sosyal destek, insan sağlığı ile ilişkili olduğu kabul edilen sosyal bir değişkendir (Sorias, 1988; Sorias, 1992; akt. Ardahan, 2006, s. 69). Bazı çalışmalar sosyal ilişki ağı zayıf olan bireylerin depresyon ve kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu; eş, arkadaş ya da diğer aile üyelerinden yeterli desteği alan bireylerin ise, daha sağlıklı olduklarını göstermiştir (Cohen ve Wills, 1985; akt. Torun, 1995, s. 14).

Sosyal destek, kişinin sosyal ihtiyaçlarını başkalarıyla etkileşimleri yoluyla giderme derecesi olarak da tanımlanmıştır. Temel sosyal ihtiyaçlar bilindiği gibi sevgi, saygı ya da kabul görme, ait olma, kimlik ve güvenliği kapsamaktadır (Ben-David ve Leichtentritt, 1999, s. 299). Sosyal desteği maddi, duygusal ve bilgisel destek olarak da incelemek olasıdır. Bu çalışmada bilgisel destek incelenmeye çalışılmıştır. Bilgisel destek, bireyin sorunlarını çözmesine yardım edecek bilgidir. Bireyin kendisini tanımasına yol açan ve benlik değerini ortaya çıkartan geri bildirimler de, birer zihinsel destektir. Örneğin; işe yeni başlayan bir bireye, daha deneyimli olan arkadaşları tarafından işin inceliklerinin ve kendisinden beklenilenin anlatılması, okulda başarısız olan

öğrencinin arkadaşları tarafından çalıştırılması ya da sınav taktiklerinin verilmesi gibi. Bireyin çevresinde başka insanların sıklıkla kişinin içinde bulunduğu durumu yeniden yorumlamasına yardımcı olduğu belirtilmiştir. Örneğin baba haksız yere çocuklara bağırduğunda, anne; babanın işten çok yorgun ve sinirli döndüğünü açıklayarak durumun stres verici özelliğini kısmen azaltabilir (Gabay, 1992; Yıldırım, 1997; akt. Ardahan, 2006, s. 69).

Öğrencilerin bedeni, zihni ve ahlaki gelişiminde okullarda bilgisel sosyal destek hizmetlerinin önemine karşılık, bazı araştırmaların sonuçları Türkiye’de okullarda verilen bilgisel sosyal destek hizmetlerinin yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Akademik başarı için çokça harcama yapan, sıkıntıya katlanan anababaların; akademik başarı da içinde olmak üzere çocuğun bedeni, ahlaki, sosyal gelişimi üzerinde etkisi olan bilgisel destek konusunda yeterince dikkat göstermedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum da velilerin, öğrencilerin bedeni, zihni ve ahlaki gelişiminde bilgisel destek sağlamanın önemini bilmediklerini düşündürmektedir.

Ailelerin, çocuklarının eğitiminde daha fazla söz sahibi olması ve sorumluluk üstlenmesi, eğitim konusunda yeterli ve sağlıklı bilgilenmeleri ile mümkündür. Eğer okullarda bilgisel destek sağlamanın önemi, değeri ve işlevleri bilinseydi, herhalde ihmal edilmezdi. Bilgisel desteğin ihmal ediliyor olması, öğrenci velilerinin bunun farkında olmadığını düşündürmektedir. Yetişkin eğitiminin hareket noktası gereksinimlerdir. Yetişkinlerin gereksinimlerinin farkına varma ve yetişkinlerin gereksinimlerinin farkında olup olmadıklarını bilme, yetişkin eğitimi açısından önemlidir. Bu nedenle de yetişkinlerin eğitiminin ilk basamağında eğitim gereksinimlerinin saptanması gerekmektedir.

Bu bilgiler ışığında Antalya ili Manavgat ilçesinde bilgisel destek bakımından kamu ilköğretim okullarının durumunun ve velilerin bu konudaki öğrenme gereksinimlerinin ne olduğunun incelenmesi, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Yöntem

Antalya ili Manavgat ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı kamu ilköğretim okullarına devam eden çocuğu bulunan öğrenci velilerinin görüşlerine göre okulların bilgisel sosyal destek bakımından mevcut durumunu, velilerin bu konudaki öğrenme gereksinimlerini ortaya koymaya çalışan araştırma, durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olup, tarama modeli esas alınarak yürütülmüştür.

Bu araştırmanın evreni, Antalya ili Manavgat ilçesi belediye sınırları içinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerden oluşmaktadır. Araştırmanın evreninde 10 kamu ilköğretim okulu ve bu okullarda 13928 öğrenci velisi bulunmaktadır (Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü, 2010).

Bu araştırmanın örnekleme, araştırma evreni tanımlandıktan sonra, okulların buldukları mahalleler dikkate alınarak okulların tamamı örnekleme alınmıştır. Araştırma örnekleme oluşturulurken tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla önce her okulun öğrenci velisi sayısı bakımından toplam içindeki oranı bulunmuş, her okuldan ve sınıftan bu oranda

örneklem alınmıştır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010, s. 85-86). Örneklemin okullardaki çeşitli sınıflarda öğrenci velilerini kapsamasına özen gösterilerek, oransız eleman örnekleme yaklaşımı ile örneklem alımı yapılmıştır.

Örneklem büyüklüğünü belirlemede, farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal örnekleme büyüklükleri çizelgesinden yararlanılmıştır. Bu çizelgeden, öğrenci velileri için örneklem büyüklüğü belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü, çizelgede %95'lik güven düzeyi için ve %5 sapma miktarı için esas alındığında 13928 olan öğrenci velisi alt evrenini 384 kişinin temsil edebileceği görülmektedir (Balci, 2001, s. 107). Bu ölçütü dikkate alarak, örnekleme girecek veli sayısı 384 olarak belirlenmiştir. Her okulda, örnekleme girecek veli sayısının belirlenmesi, öğrenci velileri için tüm okullardaki toplam öğrenci veli sayısına oranlanarak belirlenmiştir.

Araştırma örneklemine katılan öğrenci veli sayısı, okullardan öğrenci listeleri alınarak, her okuldan her bir sınıftaki öğrenci sayısının evren içindeki büyüklüğü doğrultusunda, öğrenci velisi seçkisiz (yansız) tabakalı örnekleme yöntemi (basit tesadüfi) ile seçilmiştir. Araştırma örneklemine katılması planlanan öğrenci veli sayısı 384 iken; anket geri dönüş sayısı 349 (%90,88)'dur. Okullar itibarıyla yanıtlayanların dağılımına bakıldığında 35 öğrenci velisinin anketi doldurmadığı görülmüş ve bu anketler değerlendirmeye alınmamıştır.

Veri toplama aracının geliştirilmesi

Bu araştırmada, Antalya ili Manavgat ilçesi belediye sınırları içinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kamu ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerin ilköğretim okullarında bilgisel sosyal desteğe ilişkin görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir.

Ebeveyn bilgisel sosyal desteğine ilişkin sorular araştırmacı tarafından ilgili literatürdeki ebeveyn destek ve ölçekleri (Aksoy, Kahraman ve Kılıç, 2008; Bokhorst, Sumterand ve Westenberg, 2010; Keith ve diğerleri, 1986; Malecki, Demeray, 2002; Yıldırım, 1997), incelenerek hazırlanmıştır. Hazırlanan ölçek taslağı, uzman kişilerin görüşlerine sunulmuştur. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda bazı maddeler anlaşılabilirlik, açıklık, Türkçe kurallarına uygunluk gibi ilkeler dikkate alınarak yeniden yazılmıştır. Böylece taslak ölçek, ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ölçek, evet ve hayır biçiminde ve ankette yer alan sorular için cevaplama seçeneği (sınıflamalı ve dereceleme ölçekleri), (1) haftanın hemen her günü, (2) haftada bir veya iki kez, (3) birkaç haftada bir, (4) ayda bir veya daha az seçeneklerinden oluşmaktadır.

Hazırlanan anket taslağı, yüz geçerliği-kapsam geçerliği için uzman kişilerin görüşlerine sunulmuştur. Anket taslağı, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi, eğitim yönetimi ve politikası, sağlık bilimleri, araştırma ve ölçme-değerlendirme alanlarında uzman olan kişilerin görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca bir grup yönetici ve öğrenci velisinin de görüşleri alınmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda, bazı maddeler anlaşılabilirlik, açıklık, Türkçe kurallarına uygunluk gibi ilkeler dikkate alınarak yeniden yazılmıştır. Böylece taslak anket ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Bilgisel Sosyal Destek Ebeveyn Anketi geçerlik çalışmasının sürdürülmesi ve güvenilirliğin belirlenmesi için ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulama, araştırma kapsamındaki okullar dışından bir grup öğrenci velisine (33) uygulanmış ve bu anket değerlendirmeye alınmıştır. Anket formu kavram geçerliği yönünden tekrar uzman kişiler (yüz görünüş geçerliği) tarafından değerlendirilmiştir (Jud ve diğerleri, 1977; akt. Balcı, 2005, s. 103). Bu değerlendirme sonucuna göre bazı maddeler çıkarılmış, yeni maddeler eklenmiş ve ifadeler ile ilgili öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

Anket taslağı, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi, eğitim yönetimi ve politikası, sağlık bilimleri, araştırma ve ölçme-değerlendirme alanlarında uzman olan kişilerin görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca bir grup yönetici ve öğrenci velisinin de görüşleri alınmıştır.

Verilerin karşılıklı görüşme yöntemi ile toplanması planlanmıştır. Uygulama için okul müdürlüklerine anket formu örneği ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin ve formlar bırakılmıştır. Telefonla alınan randevu tarihlerinde öğrenci velileri ile görüşme yapmak için de, 21 Haziran ve 6 Eylül 2011 tarihleri arasında okula gelen velilerle okulda yüz yüze görüşülmüştür. Okula gelemeyen velilerin evlerine gidilmiş ya da velilerin uygun gördükleri yerlerde görüşülmüştür. Uygulama karşılıklı görüşme (yüz yüze anket uygulama) yöntemi ile yapılmıştır. İlgili açıklama yapıldıktan sonra okul yöneticilerinin ve öğrenci velilerinin anket formunu doldurmaları istenmiştir.

Araştırma için toplanan veriler, hazırlanan veri kodlama talimatına uygun olarak bilgisayara aktarılmış, frekans ve yüzde kullanılarak tablolaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Ayrıca, araştırma konusuyla ilişkili olduğu düşünülen bazı önemli değişkenler ile bağlantılı olarak ki-kare analizi yapılmıştır. Ki-kare analizi yapılırken, dört gözlü tablolarda, tablo gözlerinin %20'sinde beklenen frekansların beşten küçük olmaması kuralları dikkate alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1
Araştırmaya Katılan Öğrenci Velilerine Yönelik Demografik Bilgiler

	Sayı	%
Yaş (\bar{x} = 40.02)		
25 ve altı	4	1,1
26-30	23	6,6
36-40	122	35,0
41-45	84	24,0
46 ve üzeri	62	17,8
Cevapsız	54	15,5
Toplam	349	100,0

Tablo I'in devamı

Velinin Öğrenciye Yakınlığı		
Anne	180	51,6
Baba	158	45,3
Büyükanne	4	1,1
Büyükbaba	2	0,6
Diğer	4	1,1
Cevapsız	1	0,3
Toplam	349	100,0
Velinin Öğrenim Durumu		
Okur-yazar değil	9	2,6
Okur-yazar	13	3,7
İlkokul	154	44,1
İlköğretim/ Ortaokul	35	10,0
Lise	68	19,5
Ön lisans	25	7,2
Lisans	38	10,9
Lisansüstü	7	2,0
Toplam	349	100,0
Medeni Durum		
Evli	327	93,7
Dul	6	1,7
Bekar	6	1,7
Boşanmış	10	2,9
Toplam	349	100,0
Çocuk Sayısı		
1	36	10,3
2	174	49,9
3	98	28,1
4	22	6,3
5	7	2,0
6 ve daha fazla	4	1,1
Cevapsız	8	2,3
Toplam	349	100,0

Tablo 1'in devamı

Öğrenci Sınıfı (İlköğretim)		
1.	70	13,1
2.	65	12,2
3.	67	12,5
4.	59	11,0
5.	63	11,8
6.	57	10,7
7.	67	12,6
8.	86	16,1
Toplam	534	100,0
Ekonomik durum		
Çok iyi	15	4,3
İyi	80	22,9
Orta	174	49,9
Kötü	46	13,2
Çok kötü	33	9,4
Cevapsız	1	0,3
Toplam	349	100,0

Araştırmaya katılan öğrenci velilerine yönelik demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğrenci velilerinin %6,6'sı 26-30; %15,5'i 31-35; %35,0'i 36-40, %24,0'ü 41-45; %17,8'i 46 ve daha büyük yaşa sahiptir. Yirmi beş ve daha küçük yaşa sahip olanlar yalnızca %1,1'dir.

Araştırmaya katılan velilerin %51,6'sı öğrencinin annesi, %45,3'ü babası iken, diğerleri büyük anne, büyük baba olduğu belirtilmiştir. Bu katılımcıların %44,1'i ilköğretim/ortaokul, %19,5'i lise, %7,2'si ön lisans, %10,9'u lisans ve %2'si lisansüstü öğrenime sahiptir. Öte yandan velilerin %3,7'sinin okur yazar, %2,6'sının da okur yazar olmadığı bildirilmiştir.

Araştırmaya katılanların %93,7'si evli iken, diğerlerinin dul, bekâr ve boşanmış olduğu belirtilmiştir. Ayrıca %10,3'ünün tek çocuğu var iken, %49,9'unun iki, %28,1'inin üç, %6,3'ünü dört, %2,0'sinin beş ve %1,1'nin 6 çocuğu vardır. Bazı velilerin aynı okulda birden fazla çocuğu bulunmakta, bunların %13,1'i ilköğretim birinci, %12,2'si ikinci, %12,6'sı üçüncü, %11,0'i dördüncü, %11,8'i beşinci, %10,7'si altıncı, %12,6'sı yedinci, %12,6'sı ise ilköğretim sekizinci sınıf öğrencisidir.

Araştırmaya katılanlara ekonomik durumları ile ilgili yöneltilen soruya bireylerin %4,3'ü çok iyi, %22,9'u iyi, %49,9'u orta, %13,2'si kötü ve %9,4'ü çok kötü yanıtı vermişlerdir.

Tablo 2

“Okulda neler öğrendiğine ilişkin çocukla konuşur musunuz?” Sorusuna Velilerin Verdikleri Yanıtların Öğrenim Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	Evet		Hayır		P χ^2 , (sd)
	Sayı	%	Sayı	%	
İlkokul ve altı	154	49,4	18	60,0	29.93, (21)
Ortaokul/Lise	96	30,7	6	20,0	p >0.05
Yüksek	62	19,9	6	20,0	
Toplam	312	100,0	30	100,0	

Cevapsız: 7 (%2,2)

Tablo 2’de de görüldüğü gibi, “Okulda neler öğrendiğine ilişkin çocukla konuşur musunuz?” sorusuna yanıt veren velilerin %91,2’si “Evet”, %8,8’i “Hayır” yanıtını vermişlerdir. “Evet” yanıtı verenlerin %49,4’unun ilkokul ve altı, %30,7’sinin ise ilköğretim/ortaokul ve lise mezunu olduğu görülmektedir. “Hayır” yanıtını verenlerin ise, %60,0’i ilkokul ve altı mezunudur. Bu soruya verilen yanıtların öğrenim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonucuna göre, öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde bir farklılık bulunmamıştır (p >0.05).

Tablo 3

“Okulda neler öğrendiğine ilişkin çocuğunuzla ne sıklıkla konuşursunuz?” Sorusuna Velilerin, Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Sıklık	Sayı	%
Haftanın hemen her günü	186	57,4
Haftada bir ya da iki kez	91	28,1
Birkaç haftada bir	31	9,6
Ayda bir ya da daha az	16	4,9
Toplam	324	100,0

Cevapsız: 25 (%7,1)

“Okulda neler öğrendiğine ilişkin çocuğunuzla ne sıklıkla konuşursunuz?” sorusuna, velilerin verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 3’te verilmiştir. Yanıt veren velilerin tümüne yakını çocukları ile okulda neler öğrendiğini konuştuğunu belirtmişlerdir. Ancak çocukları ile okulda neler öğrendiğini konuştuğunu söyleyen velilerin %57,4’ü bunu hemen her gün, %28,1’i bunu haftada bir ya da iki kez yaptığını bildirmektedir. Çocukları ile okulda neler öğrendiğini birkaç haftada bir ya da daha seyrek bir sıklıkla konuştuğunu söyleyen bir grup veli de bulunmaktadır (%14,5). Çocukları ile okulda neler öğrendiğini konuşup konuşmadığını bildirmeyen veliler de azımsanmayacak sıklıktadır (%7,1). Bu durumda okulda neler öğrendiğini çocuğu ile hiç konuşmayan ya da oldukça seyrek konuştuğunu bildiren veliler, velilerin yaklaşık %21,6’sını oluşturmaktadır.

Tablo 4

“Çocuğunuzun ev ödevlerine yardım eder misiniz?” Sorusuna Velilerin Verdikleri Yanıtların Öğrenim Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	Evet		Hayır		χ^2 , (sd) p
	Sayı	%	Sayı	%	
İlkokul ve altı	106	43,5	62	66,0	19,7, (7), p<0,01
Ortaokul-Lise	85	34,8	17	18,0	
Yüksek	53	21,7	15	16,0	
Toplam	244		94	100,0	

Cevapsız: 11 (%3,2)

Tablo 4’te, “Çocuğunuzun ev ödevlerine yardım eder misiniz?” sorusuna verilen yanıtlar değerlendirilmiştir. Bu soruyu velilerin %3,2’si yanıtsız bırakırken, yanıt verenlerin %72,2’si “Evet”, %27,8’i “Hayır” diye yanıt vermişlerdir. Bu soruya “Evet” yanıtını veren velilerin %43,5’inin ilkokul ve altı mezunu olduğu, %34,8’inin ise ilköğretim/ortaokul ve lise mezunu, %21,7’si ise yükseköğrenimli olduğu görülmektedir. Aynı soruya “Hayır” yanıtını verenlerin, %66’sı ilkokul ve altı mezunudur. Bu soruya verilen yanıtların öğrenim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, istatistiksel olarak 0.01 düzeyinde bir farklılık bulunmuştur (p<0.01). Öğrenim düzeyi farklılaştıkça bu soruya verilen yanıtların dağılımının da farklılaştığı belirlenmiştir.

Tablo 5

“Çocuğunuzun ev ödevlerine ne sıklıkla yardım ediyorsunuz” Sorusuna Velilerin Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Sıklık	Sayı	%
Haftanın hemen her günü	134	49,2
Haftada bir ya da iki kez	84	30,9
Birkaç haftada bir	35	12,9
Ayda bir ya da daha az	19	7,0
Toplam	272	100,0

Cevapsız: 77(%22,0)

Tablo 5 incelendiğinde, “Çocuğunuzun ev ödevlerine ne sıklıkla yardım ediyorsunuz” sorusuna velilerin %77,9’u yanıt vermiş, diğerleri (%22,0) yanıtsız bırakmıştır. Çocuğunuzun ödevi ile hemen her gün ilgilenen ya da yardımcı olanlar, soruya yanıt veren velilerin %49,2’sini oluşturmaktadır. Bu durumda çocuklarının ev ödevlerine birkaç haftada bir ya da daha seyrek yardım ettiğini söyleyenler ile bu soruya yanıt vermeyenler, velilerin %37,5’ini oluşturmaktadır.

Tablo 6

“Çocuğunuzun ev ödevlerini yapıp yapmadığını kontrol eder misiniz?” Sorusuna Velilerin Verdikleri Yanıtların Öğrenim Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	Evet		Hayır		χ^2 , (sd) P
	Sayı	%	Sayı	%	
İlkokul ve altı	144	52,2	30	43,5	10.6, (7), p>0.05
Ortaokul/Lise	84	30,4	19	27,5	
Yüksek	48	17,4	20	29,0	
Toplam	276	100,0	69	100,0	

Cevapsız: 4 (%1,4)

“Çocuğunuzun ev ödevlerini yapıp yapmadığını kontrol eder misiniz?” sorusuna velilerin verdikleri yanıtların öğrenim düzeyine göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir. Bu soruya velilerin %80,0’i “Evet”, %20,0’si “Hayır” yanıtını vermişlerdir. Bu soruyu yanıtızsız bırakanlar, %1,4’dür. Bu soruya “Evet” diyenlerin %52,2’inin ilkokul ve altı mezunu olduğu, %30,4’ünün ise ilköğretim/ortaokul ve lise mezunu olduğu görülmektedir. “Hayır” yanıtını verenlerin %43,5’i ilkokul ve altı mezunudur. Ayrıca %27,5’i ilköğretim/ortaokul ve lise, %29’u ise yüksekokul mezunudur. Bu soruya verilen yanıtların öğrenim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 7

“Çocuğunuzun ev ödevlerini yapıp yapmadığını ne sıklıkla kontrol edersiniz?” Sorusuna Velilerin Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Sıklık	Sayı	%
Haftanın hemen her günü	185	61,3
Haftada bir ya da iki kez	71	23,5
Birkaç haftada bir	27	8,9
Ayda bir ya da daha az	19	6,3
Toplam	302	100,0

Cevapsız: 47 (%13,5)

Tablo 7’de “Çocuğunuzun ev ödevlerini yapıp yapmadığını ne sıklıkla kontrol edersiniz?” sorusuna velilerin verdikleri yanıtların dağılımı yer almaktadır. Bu soruyu yanıtlayan velilerin tümüne yakını çocuklarının ev ödevlerini kontrol ettiğini belirtmişlerdir. Ancak velilerin %61,3’ü çocuklarının ev ödevlerini her gün, %23,5’i haftada bir ya da iki kez kontrol etse de, çocukların

ev ödevlerini birkaç haftada bir ve daha seyrek bir sıklıkla kontrol ettiğini söyleyen %15,2 veli bulunmaktadır.

Tartışma

Okulda neler öğrendiğini çocuğu ile hiç konuşmayan ya da oldukça seyrek konuştuğunu bildiren veliler, velilerin yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır ki, bu önemsenecek bir değerdir. Velilerin bu konuda bilgilenme ve öğrenme gereksinimleri olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal destek açısından bu durumun üzerinde önemle durulması gerekir, çünkü hem sosyal ilişki sıklığı, sosyal ilişki ağı ve yoğunluğu az olan bireylerin yalnızlığı daha çok yaşadıkları görülmektedir (Arkar, Sarı ve Fidaner, 2004). Sosyal destek azalmasıyla, yalnızlık daha büyük içsel psikolojik semptomlara ve olumsuz deneyimlere neden olmaktadır (Seginer ve Lilach, 2004). Aynı zamanda, evdeki eğitici uyarı azlığı ve ailenin yetersiz ilgi göstermesi ile okul başarısızlığı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır (Büyükkaragöz, 1990, s. 37).

Çocuklarının ev ödevlerine birkaç haftada bir ya da daha seyrek yardım ettiğini belirten bir grup veli bulunmaktadır, çocuğun ev ödevlerine oldukça seyrek yardım ettiğini söyleyen veliler, velilerin yaklaşık beşte birini oluşturmaktadır ki, bu önemli bir değerdir. Çocuğun ev ödevlerine hiç yardım etmediğini bildiren veliler de, velilerin beşte birini oluşturmaktadır ki bu da, oldukça önemlidir. Sosyal destek açısından bu durumun üzerinde de önemle durulması gerekir. Çünkü öğrencilerin akademik başarıları ile ailenin ev ödevlerine sağladığı sosyal destek arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya konmuştur (Cutrona ve diğerleri, 1994). Çelenk (2001) de yaptığı çalışmada, ilk okuma-yazma öğretiminde, evde çocuğuna eğitim yardımı sağlayan ve bu amaçla okul ile yakın iş birliğine giren ailelerin çocuklarının, okuduğunu anlama başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Çocuğun ev ödevlerine yardım etme ile velinin öğrenim düzeyi arasında istatistiksel olarak 0.01 düzeyinde farklılık bulunmuştur. Öğrenim düzeyi farklılaştıkça, bu soruya verilen yanıtların dağılımının da farklılaştığı belirlenmiştir.

Velilerin büyük çoğunluğu çocukların ev ödevlerine yardım ettiklerini belirtmiş olmalarına karşın, verilerle yapılan toplantı sırasında görüşülen velilerin büyük çoğunluğu, çocuğun sınıfı ilerledikçe özellikle de 4. sınıftan itibaren çocuklarının ev ödevlerine yardım etmek istediklerini ancak, ödev içerikleri konusunda bilgilerinin yetersiz kalması nedeniyle, çocukların ev ödevlerine yardım edemediklerini ifade etmişlerdir. Bu velilerin öğrenme gereksinimleri olduğunu göstermektedir. Öğrenci velilerinin bu ifadesini doğrulayan bazı araştırmalar mevcuttur. Örneğin Williams ve arkadaşlarının (2002) yaptığı çalışmada, ebeveynler çocuklarının ev ödevlerine yardım konusunda erken yıllarda daha fazla katıldıklarını ifade etmişlerdir. Birinci sınıfta çocukları olan ebeveynlerin %71'i her ödevde yardım ettiklerini belirtmişler ise de bu oranın 11. sınıfa kadar %5'e düştüğü belirlenmiştir. Çocukları büyüdükçe, ebeveynlerin yardım etmeye özgüvenleri kaybolmuştur. Williams ve diğerlerinin 2002 yılında yaptığı araştırmanın bulguları, bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Ev ödevlerinin başarı üzerinde güçlü bir etkisinin olduğu görülmektedir (Keith, 1986; Walberg, Paschal, Weinstein, 1985). Ev ödevlerinin kolej (Polachek, Kniesner ve Harwood, 1978), lise (Foyle, 1984; Keith, 1982; Keith ve Page, 1985a) ve ilkokul (Paschal, Weinstein ve Walberg, 1984; Wolf, 1979) öğrencilerinde başarıyı artırdığına ilişkin birçok kanıt vardır. Düşük yetenekli öğrenciler (Keith, 1982) için olduğu kadar, üstün yetenekliler (Stanley, 1980) ve çeşitli konu alanları için de (Wolf) etkili olduğu ifade edilmektedir. Ancak, puanlandırılan ya da yorumlanan ev ödevinin daha güçlü bir etkisi olduğu da belirtilmektedir (Paschal ve diğerleri, 1984). Epstein (1984) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda; ilkokul öğrencilerinin başarısında ebeveyn katılımının (okul çalışmalarını teşvik etme, çocukların okumalarını dinleme ya da evdeki öğrenme etkinliklerine katılma gibi) etkileriyle ilgili en çok okuma becerilerinde ve kazanımlarda zamanla önemli artışlar olduğu belirtilmiştir.

Çocuğun ev ödevlerini hiç kontrol etmediğini ifade eden veliler, velilerin onda birinden biraz fazlasını oluşturmaktadır ki, bu dikkate değer bir orandır. Sosyal destek açısından bu durumun üzerinde de önemle durulması gerekir, çünkü ebeveynlerin, çocuğun ev ödevlerini yapmasının önemini bilmediği ve bu konuda çocuğunu yönlendiremeyeceği için, bu durumun çocuğun başarısını olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Ebeveyn katılımı önemli görünmesine karşın, böyle bir katılımın öğrenci başarısı üzerinde hem doğrudan (evdeki öğrenme etkinliklerine katılma yoluyla), hem de dolaylı (daha iyi çalışma alışkanlıklarının teşviki yoluyla) etkilerinin olduğu muhtemel gözükmektedir (Seginer, 1983; Witt ve diğerleri, 1983). Öyleyse, ev ödevlerinde ebeveyn etkisi akademik başarıyı artırmanın muhtemel bir aracı olarak durmaktadır. Yani, çocuklarının eğitsel ve sosyal yaşamlarında daha aktif bir rol alan ebeveynlerin çocuklarını daha çok çalışmaya zaman harcamaya teşvik etmeleri daha muhtemeldir.

Ebeveynler çocuklarının ev ödevine harcadıkları zamanın miktarını artırabilirler ve çocuklarının eğitsel ve sosyal yaşamlarına daha çok katılarak da dolaylı olarak başarılarını etkileyebilirler. Ev ödevini tamamlamaya yönelik teşvik etme gibi daha özel akademik katılımın başarı üzerinde daha güçlü ve daha olumlu dolaylı bir etkisi olabilir (Keith ve diğerleri, 1986, s. 378).

Literatüre bakıldığında, öğrencilerin ailelerinden olumlu yönde sosyal destek algıladıklarında, akademik yönden daha başarılı olduklarını gösteren birçok araştırma bulunmaktadır. Paulson'un (1994), 9. sınıf öğrencilerinin okul başarısı ile ebeveyn tutumu ve katılımı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, başarıda ergenler tarafından bildirilen hem annenin hem ebeveynin talepleri, sorumluluğu ve ebeveynin katılımı başarı sonucunun değişkenliğinin anlamlı bir miktarını yordadığı görülmüştür. Chen (2003) tarafından yapılan çalışmada, ergenlerin ailelerinden, bilgisel destek almalarının, onların akademik başarılarını olumlu yönde desteklediği bulunmuştur. Özcan (1996) tarafından, ilkokul öğrencilerinin özgüvenleri, akademik başarıları ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sonucunda, tek ve az çocuklu ailelerde akademik başarı yüksek bulunmuştur. Cohen ve Syme (1985) tarafından yapılan çalışmaya göre, bireyin stresli yaşam olayları ve hayat değişiklikleri ile mücadelesi açısından sosyal destek oldukça önemlidir. Eğer birey ailesinin yakın destek grubundaki ve profesyonel uzmanların destek gerektiğinde, orada olacaklarını bilirse, yaşamındaki zorluk ve değişikliklerle

daha başarılı mücadele edebilmektedir. Böylece sosyal destek ağlarının varlığının bilinmesi problemin neden olduğu kaygı ve stresi azaltmaktadır.

Okulda öğrencisi olan veliler, çocukla yakından ilgilenmeli, o gün okulda neler öğrendiğini sormalı, öğrendiklerini pekiştirecek bir tutumla ev ödevlerine yardım etmeli, ev ödevlerini bitirmiş olması halinde kontrol etmeli, yanlışların zamanında düzeltilmesi ve doğru öğrenmenin sağlanmasına destek olmalıdır. Bunu sağlarken veliler, baskıcı, aşırı otoriter ve cezadan uzak bir tutum sergilemeli, olabildiğince sevgi, ilgi ve disiplin üçlüsünün denge ve dozuna özen göstermelidir.

Sosyal destek ve özellikle bilgisel desteğin önemi, algılanan sosyal desteğin ve özellikle de aile desteğinin, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra, okula devam ve uyumları, ruh sağlıklarını koruyabilmeleri, sağlıklı karar verebilmeleri, stresle başa çıkabilmeleri ya da stresten korunabilmeleri, depresif semptomların önlenmesi, kusurlu davranışlarının azaltılması ile uyum düzeylerinin yükselmesine etkisi ve öğrenciye nasıl destek olunacağı konusunda, gerek veli toplantılarında, gerekse okul yönetimi ve rehberlik servislerinin düzenleyeceği program ve organizasyonlarla velilere eğitim verilmelidir.

Kaynaklar

- Annak, B.B. (2005). *Sosyal destek, sosyal ağ, yaşam kalitesi ve yaşam doyumu: duygu-durum ve anksiyete bozukluğu tanısı alan kişiler ve düzenli hemodiyaliz tedavisi gören hastalar açısından bir karşılaştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2010). *Yıllık istatistikler*, Antalya, Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü.
- Aksoy, A.B., Kahraman, Ö.G., & Kılıç, Ş. (2008). Ergenlerin algıladıkları ebeveyn izleme ve destek davranışları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 1-14.
- Ardahan, M. (2006). Sosyal destek ve hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(2), 68-75.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma*. 5. Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık, 83-86.
- Ben-David, A., & Leichtenritt, R. (1999). Ethiopian and İsraili students adjustment to college. The effect of the family, social support and individual coping styles. *Journal of Comparative Family Studies*, 30(2), 297-313.
- Bokhorst, C. L., Sumter, S. R. & Westenberg, P. M. (2010). Social support from parents, friends, classmates, and teachers in children and adolescents aged 9 to 18 years: who is perceived as most supportive? *Social Development*, 19(2), 417-426.
- Büyükkaragöz, S. (1990). Okula uyumsuzluk ve başarısızlıkta ailenin rolü. *Din Öğretimi Dergisi*, 23, 33-40.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 5.Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Chen, L.J. (2003). *Academic support from parents, teachers, and peers: relation to Hong Kong adolescents academic behavior and achievement*. Erişim: http://www.gse.harvard.edu/hfrp/projects/fine/resources/digest/hong_kong.html 3.3.2009.
- Cohen, & Wills,T.A. (1985). Stres, social support, and the buffening hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98, 310-357.
- Due, P., Holstein, B., Lund, R., Modvig, J., & Avlund, K. (1999). Social relations: Network, support and relational strain. *Social Science and Medicine*, (48), 661-673.
- Epstein, J. L. (1984, April). *Effects of teacher practices of parent involvement for change in student achievement in reading and math*. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association. New Orleans, LA.
- Foyle, H. C. (1984). *The effects of preparation and practice homework on student achievement in tenth-grade American history* (Doctoral dissertation), Dissertation Abstracts International, 45, 2474A-2475A, Kansas State University,
- Gabay, R.R. (1992). *Annelerde sosyal destek, çocuk yetiştirme stresi ve çocukla ilgili sorunlarla başa çıkma biçimlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kahriman, İ., & Polat, S. (2003). Adölesanlarda aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Atatürk Üniversitesi. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2), 13-24.
- Keith, T. Z. (1986). Homework. *West LaFayette, IN: Kappa Delta Pi*.
- Keith, T. Z., & Page, E. B. (1985a). Homework works at school: national evidence for policy changes. *School Psychology Review*, 14, 351-359.
- Keith, T. Z., Reimers, T. M., Fehrmann, P. G., Pottebaum, S. M. & Aubey, L. W. (1986). Parental involvement, homework, and TV time: Direct and indirect effects on high school achievement. *Journal of Educational Psychology*, 78(5), 373-380.
- Malecki, C.K., & Demaray, M.K. (2002). Measuring perceived social support: Development of the Child and Adolescent Social Support Scale. *Psychology in the Schools*, 39, 1-18.
- Özcan, B. (1997). *Stresli iş ortamlarında kadınlar ve erkekler sosyal destekten farklı biçimde mi yararlanırlar?* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

- Paschal, R. A., Weinstein, J., & Walberg, H. J. (1984). The effects of homework on learning: A quantitative synthesis. *Journal of Educational Research*, 78, 97-104.
- Polachek, S. W., Kniesner, T. J., & Harwood, H. J. (1978). Educational production functions. *Journal of Educational Statistics*, 3, 209-231.
- Seginer, R. (1983). Parents' educational expectations and children's academic achievements: A literature review. *Merrill Palmer Quarterly*, 29, 1-23.
- Sorias, O. (1988a). Sosyal destek kavramı. *Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(1), 353-357.
- Stanley, J. C. (1980). Manipulate important educational variables. *Educational Psychologist*, 15, 164-171.
- Torun, A. (1995). *Tükenmişlik, aile yapısı ve sosyal destek ilişkileri üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Walberg, H. J., Paschal, R. A., & Weinstein, T. (1985). Homework's powerful effects on learning. *Educational Leadership*, 42(1), 76-79.
- Williams, B., Williams, J. & Ullman, A. (2002). *Parental involvement in education*" Research Report RR332. Department for Education and Skills.
- Witt, J. C., Hannafin, M. J., & Martens, B. K. (1983). Homebased reinforcement: Behavioral covariation between academic performance and inappropriate behavior. *Journal of School Psychology*, 21, 337-348.
- Wolf, R. M. (1979). Achievement in the United States. In H. J. Walberg (Ed.), *Educational environments and effects: evaluation, policy, and productivity* (pp. 313-330). Berkeley, CA: McCutchan.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi güvenilirliği ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 13, 81-87.

